

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ ІНДИКАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

© 2014 ВОЛОЩУК Л. О.

УДК 658.005

Волощук Л. О. Інноваційний розвиток промислового підприємства: сутність та проблеми аналітичного забезпечення в умовах індикативного управління

У статті обґрунтовано, що проблемою формування аналітичного забезпечення управління інноваційним розвитком промислового підприємства є невизначеність його сутності та складу як об'єкта управління та аналізу; систематизовано дефініції поняття «інноваційний розвиток підприємства» за ознаками його інноваційності; уточнено визначення інноваційного розвитку промислового підприємства як об'єкта управління та аналізу з позиції результату та з позиції процесу; обґрунтовано доцільність формування аналітичного забезпечення управління інноваційним розвитком підприємства на засадах його декомпозиції; визначено ключові складові інноваційного розвитку підприємства, які можуть виступати самостійними об'єктами управління та аналізу.

Ключові слова: інноваційний розвиток, промислове підприємство, управління, аналіз, аналітичне забезпечення, декомпозиція, складові інноваційного розвитку.

Табл.: 1. **Бібл.:** 14.

Волощук Лідія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, аналізу та аудиту, Одеський національний політехнічний університет (пр. Шевченка, 1, Одеса, 65044, Україна)

E-mail: l.a.voloshchuk@gmail.com

УДК 658.005

UDC 658.005

Волощук Л. А. Инновационное развитие промышленного предприятия: сущность и проблемы аналитического обеспечения в условиях индикативного управления

В статье обосновано, что проблемой формирования аналитического обеспечения управления инновационным развитием промышленного предприятия является неопределённость его сущности и состава как объекта управления и анализа; систематизированы дефиниции понятия «инновационное развитие предприятия» по признакам его инновационности; уточнено определение инновационного развития промышленного предприятия как объекта управления и анализа с позиции результата и с позиции процесса; обоснована целесообразность формирования аналитического обеспечения управления инновационным развитием предприятия на основе его декомпозиции; определены ключевые составляющие инновационного развития предприятия, которые могут выступать самостоятельными объектами управления и анализа.

Ключевые слова: инновационное развитие, промышленное предприятие, управление, анализ, аналитическое обеспечение, декомпозиция, составляющие инновационного развития.

Табл.: 1. **Библ.:** 14.

Волощук Лидия Александровна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры учета, анализа и аудита, Одесский национальный политехнический университет (пр. Шевченко, 1, Одесса, 65044, Украина)

E-mail: l.a.voloshchuk@gmail.com

Voloshchuk L. A. Innovative Development of Industrial Enterprise: Substance and Problems of Analytical Support under Conditions of Indicative Management

In the article it is proved, that the problem of formation of analytical support of management of innovative development of industrial enterprise lies in uncertainty of its substance and contents as an object for management and analysis; definitions of the concept «innovative development of enterprise» are systematized by indices of its innovativeness; definition of innovation development of industrial enterprise as a management and analysis object from the view of result and the view of process is updated; expediency of formation of the analytical support of innovative development of enterprise on the basis of its decomposition is grounded; the key components of innovation development of enterprise, which may be presented as separate objects of management and analysis, are identified.

Key words: innovative development, industrial enterprise, management, analysis, analytical support, decomposition, components of innovation development.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 14.

Voloshchuk Lidiia A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Analysis and Audit, Odessa National Polytechnic University (pr. Shevchenko, 1, Odessa, 65044, Ukraine)

E-mail: l.a.voloshchuk@gmail.com

Аналіз є першочерговою функцією управління будь-якими процесами та явищами та основою прийняття обґрунтованих управлінських рішень, а ефективність управління потребує якісного аналітичного забезпечення. В умовах, коли інноваційний розвиток підприємств є ключовою ланкою їх стратегічного вибору, забезпечуючи їм зміцнення конкурентних позицій, він має виступати ключовим об'єктом аналізу як з боку системи управління, так й з боку зовнішніх контрагентів підприємства.

Дослідженню проблем управління інноваційною діяльністю та інноваційним розвитком підприємств присвячено праці відомих вітчизняних авторів В. М. Гриньової, В. І. Захарченка, С. М. Ілляшенка, С. В. Князя, Д. Ю. Крамського, О. Є. Кузьміна, Г. Т. П'ятницької, М. Є. Рогози, Д. М. Черваньова, А. І. Федулової, С. К. Харічкова. Про-

те, в них приділяється недостатньо уваги розгляду інноваційного розвитку як об'єкта аналізу та питанням аналітичного забезпечення управління інноваційним розвитком підприємств.

Дослідженню методології інформаційно-аналітичного та обліково-аналітичного забезпечення управління присвячують свої роботи такі вітчизняні автори, як Т. М. Безродна, М. Д. Білик, М. І. Бондар, Ф. Ф. Бутинець, М. П. Войнаренко, О. Д. Гудзинський, В. І. Довбенко, Т. Г. Камінська, Г. Г. Кірейцев, Є. В. Мних, О. В. Пархоменко, А. А. Пилипенко. Проте, в їх працях розглядаються лише окремі елементи або чинники інноваційного розвитку, зокрема, інноваційні витрати, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал тощо. Отже, проблематика аналітичного забезпечення управління інноваційним розвитком підприємств, як комплексним явищем, є майже не розглянутою.

Водночас, в умовах індикативного управління, розв'язання проблеми формування аналітичного забезпечення управління інноваційним розвитком підприємства потребує, перш за все, з'ясування його сутності та складу як об'єкта управління та аналізу, з метою подальшої розробки системи індикаторів розвитку та відповідних аналітичних інструментів.

Метою статті є дослідження сутності інноваційного розвитку промислового підприємства як об'єкта управління та аналізу, обґрунтування рекомендацій щодо його декомпозиції та визначення його складових з метою формування аналітичного забезпечення управління.

Незважаючи на численні праці з питань інноваційного розвитку, його сутність досі є предметом наукових дискусій, а її невизначеність на практиці обумовлює складнощі формування ефективної системи управління та її аналітичного забезпечення.

Відмінною рисою інноваційного розвитку підприємства від розвитку взагалі є саме його інноваційність, яка, на думку В. Найдюк [1], характеризує результат винахідництва, пов'язана із процесом якісних змін і спрямована на створення нових можливостей. Розвиток підприємства (у контексті, якнайменш, зростання фінансових показників діяльності як індикаторів розвитку) може відбуватися не лише за умови впровадження ним інноваційної діяльності, та, навпаки, інноваційна діяльність не завжди приводить до розвитку (враховуючи ризики, що їй властиві). Отже, *управління*

інноваційним розвитком підприємства має фокусуватись в двох напрямках: управління власне розвитком та управління його інноваційністю.

Можна зазначити декілька ключових підходів фахівців до трактування сутності інноваційного розвитку: 1) *макроекономічний* – з позицій якого інноваційний розвиток здебільшого ототожнюється з науково-технічним прогресом, і *мікроекономічний* – де інноваційний розвиток постає як сукупність нових методів, засобів і шляхів реалізації інноваційних можливостей підприємства; 2) *результатний* – орієнтований на науковий результат, при якому інноваційний розвиток розглядається як кінцевий результат наукової чи науково-технічної діяльності, і *процесний* – в якому інноваційний розвиток пов'язується з процесами створення, впровадження, поширення нововведень та спирається на такі поняття, як інноваційна діяльність та інноваційний процес.

Дослідження деяких з численних існуючих дефініцій інноваційного розвитку підприємства та ознак інноваційності розвитку, що в них згадуються (табл. 1), дозволило визначити такі ключові погляди науковців на його сутність: 1) інноваційний розвиток пов'язують із розгортанням інноваційного процесу; 2) інноваційний розвиток ототожнюють з інноваційною діяльністю, або визначають як результат інноваційної діяльності; 3) джерелом інноваційного розвитку вважають інновації; 4) інноваційний розвиток має тісний взаємозв'язок з інноваційним потенціалом підприємства; 5) інноваційний розвиток підприємства полягає у здійсненні якісних змін.

Таблиця 1

Деякі визначення поняття «інноваційний розвиток підприємства», згадувані у наукових працях

Автор, зміст визначення	Ознака інноваційності розвитку
1	2
С. Ілляшенко [2]: Інноваційний розвиток підприємства – це визначений безперервний рух, що базується на впровадженні і реалізації інновацій, які зумовлюють поліпшення кількісних та якісних характеристик діяльності підприємства, забезпечують зміцнення його ринкових позицій та створюють умови для його прогресивного розвитку	Інновації, інноваційний процес
А. Кібіткін, М. Чечуріна [3]: Інноваційний розвиток підприємства – це розгортання інноваційного процесу впровадження нововведень	Інноваційний процес
Х. Гумба [4]: Інноваційний розвиток підприємства – це не тільки основний інноваційний процес, але і розвиток системи факторів та умов, необхідних для його здійснення, тобто інноваційного потенціалу	Інноваційний процес, інноваційний потенціал
І. Федулова [5]: Інноваційний розвиток підприємства – це такий розвиток, де джерелом розвитку є інновації	Інновації
Н. Заглуміна [6]: Інноваційний розвиток підприємства – це сукупність відносин, що виникають у ході цілеспрямованого підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності організації на основі інновацій	Інновації
М. Касс [7]: Інноваційний розвиток підприємства – закономірно та послідовно здійснюваний процес конкретних заходів щодо проведення наукових досліджень і розробок, створення новинок та освоєння їх у виробництві з метою отримання нової або покращеної продукції, нової або удосконаленої технології виробництва	Інноваційний процес
О. Адаменко [8]: Інноваційний розвиток підприємства – це розвиток, що передбачає розширення меж інноваційної діяльності та впровадження інновацій в усі сфери діяльності підприємства	Інноваційна діяльність
О. Мороз [9]: Інноваційний розвиток підприємства – це процес пошуку та створення нової продукції та процесів на основі використання сукупності всіх наявних засобів і можливостей підприємства, що веде до якісних змін	Інноваційний процес

1	2
М. Рогоза [10]: Інноваційний розвиток – це здатність підприємства динамічно розвиватися на власній основі за рахунок систематичного формування комплексу дій, спрямованих на розробку, впровадження, подальшу модифікацію нововведень	Інноваційний потенціал, інноваційний процес
Д. Крамської, В. Кучинський [11]: Інноваційний розвиток підприємства – це процес необоротної закономірної зміни підприємства і бізнес-процесів у ньому, викликаний розробкою і впровадженням інновацій	Інновації, інноваційна діяльність
В. Найдюк [1]: Інноваційний розвиток підприємства – це процес спрямованої закономірної зміни стану підприємства, що залежить від інноваційного потенціалу цього підприємства та джерелом якого є інновації, що створюють якісно нові можливості для подальшої діяльності підприємства на ринку шляхом реалізації уміння знаходити нові рішення, ідеї та у результаті винаходів	Інновації, інноваційний потенціал
К. Поляковська [12]: Інноваційний розвиток підприємства – такий тип розвитку, який можливо реалізувати лише за наявності належного рівня інноваційного потенціалу, що орієнтований на безперервний пошук найбільш ефективних способів використання цього потенціалу з урахуванням прийнятних для підприємства напрямів інноваційної діяльності	Інноваційний потенціал, інноваційна діяльність

Отже, основними ознаками інноваційності розвитку визначають інновації та інноваційний потенціал, інноваційні процеси та інноваційну діяльність підприємства, які також мають виступати об'єктами аналізу в процесі управління інноваційним розвитком на підприємстві.

Аналіз дефініцій цих понять [13] дозволив зробити висновок, що вони мають багато спільного з поняттям інноваційного розвитку. Так, інновації лежать в основі як інноваційної діяльності, так й інноваційного розвитку; як інноваційна діяльність, так і інноваційний процес та процес інноваційного розвитку мають характер процесу – як комплексу дій, проте мета цих дій у випадку інноваційного процесу вужча, ніж у випадку процесу інноваційного розвитку: інноваційний процес переважно спрямований на створення інновацій, а процес інноваційного розвитку – на їх впровадження з метою забезпечення розвитку підприємства. Водночас, в основі всіх означених явищ (інноваційного розвитку, інноваційного процесу, інноваційної діяльності) лежить так званий інноваційний потенціал підприємства, що є комплексною характеристикою спроможності підприємства до інноваційної діяльності та розуміється, переважно, як сукупність інноваційних ресурсів підприємства та здатність до їх застосування в інноваційній діяльності. Тому в багатьох з існуючих підходів до формування методик оцінювання інноваційного розвитку, що пропонуються вітчизняними науковцями, інноваційний потенціал згадується як невід'ємна складова такої оцінки [14].

Узагальнивши існуючі визначення та підходи, можна зробити висновок, що: 1) *інноваційний процес* спрямований, перш за все, на створення інновацій, їх втілення та розповсюдження в практичній діяльності; 2) *інноваційна діяльність* охоплює діяльність з управління (організації, планування, мотивації, аналізу, контролю, регулювання) реалізації інноваційних процесів на підприємстві; 3) *інноваційний розвиток* – це розвиток (як результат) на засадах ефективного здійснення інноваційної діяльності (для інноваційних підприємств) і розвиток (як процес) на засадах ефективного використання інноваційного потенціалу (для будь-яких підприємств).

Погоджуючись з думкою деяких авторів у тому, що інноваційний розвиток спрямований на досягнення якісних змін стану підприємства, можна запропонувати таке уточнення визначення інноваційного розвитку як об'єкта управління та аналізу з позиції процесу та з позиції результату: 1) *інноваційний розвиток підприємства – це процес розвитку за рахунок формування та використання інноваційного потенціалу, спрямований на якісні зміни стану підприємства*; 2) *інноваційний розвиток підприємства – це позитивні якісні зміни стану підприємства* (що знаходять відображення в підвищенні показників ефективності діяльності, конкурентоспроможності, зростанні ринкової вартості, тощо) *в результаті здійснення інноваційної діяльності, формування та ефективного використання інноваційного потенціалу*.

Втім, інноваційний розвиток підприємства виявляється дуже комплексним і, звідси, складним об'єктом управління та аналізу. Відповідно, формування аналітичного забезпечення системи управління ним на підприємстві потребує вирішення таких завдань: 1) *декомпозиції інноваційного розвитку* як сукупності складових; 2) *визначення складових інноваційного розвитку* підприємства, кожна з яких має виступати окремим об'єктом управління, і, відповідно окремим об'єктом аналізу, обліку та контролю; 3) *побудови системи індикаторів розвитку* в розрізі кожної з визначених складових.

Сьогодні сформувалися різні точки зору щодо складових інноваційного розвитку підприємства. Так, М. Рогоза та К. Вергал [10], спираючись на мікроекономічний підхід до визначення поняття «інноваційний розвиток», вважають його складовими інноваційний потенціал підприємства та інноваційні процеси, що на ньому відбуваються. Аналогічний підхід пропонує і О. Мороз [9], уточнюючи, що інноваційний потенціал доцільно розглядати як сукупність інноваційної сприйнятливості та ступеня інноваційності підприємства. Д. Крамської [11] виділяє п'ять основних складових інноваційного розвитку промислових підприємств: загальну, виробничо-технологічну, трудову, маркетингову і товарну. У запропонованому А. Касс [7] алгоритмі ін-

новаційного розвитку підприємства його складовими є процеси: концентрації ресурсів, генерування інноваційних ідей, створення нового товару, виведення товару на ринок, отримання доходу від інноваційної діяльності, розподілу доходу від інноваційної діяльності. І. Федулова [5] виділила чотири фази процесу інноваційного розвитку промислового підприємства, відповідно до яких його основними складовими є: ідея створення нового підприємства (перша фаза); ідеї, що забезпечують процес диверсифікації (друга фаза); властивість підприємства здійснювати випуск продукції за будь-якою з існуючих технологій, тобто так звана «байдужість до технології» (третя фаза); система, яка має властивість підтримувати розвиток інновацій, використовуючи закони ринку й захищаючи інноваційне підприємництво від нього (четверта фаза). О. Адаменко [8] пов'язує інноваційний тип розвитку з такими складовими, як: інноваційний процес (від генерування ідеї до дифузії інновацій) та інноваційна діяльність організації, у межах якої здійснюється постановка цілей впровадження інновацій, налагодження інноваційного процесу, координація та контроль ходу інноваційного процесу.

Аналіз наведених точок зору дозволяє виокремити такі *ключові підходи* до визначення складових інноваційного розвитку підприємства: 1) як сукупності його взаємопов'язаних елементів (чинників), основними серед яких є інноваційна діяльність, інноваційний процес, інноваційний потенціал; 2) як сукупності функціональних сфер впливу на процес інноваційного розвитку та прояву його результатів; 3) як сукупності фаз (етапів) процесу інноваційного розвитку. Різниця існуючих поглядів фахівців на визначення ключових складових інноваційного розвитку підприємства ускладнює вирішення завдання декомпозиції інноваційного розвитку з метою подальшого виділення та класифікації об'єктів управління та аналізу нижчого рівня.

Узагальнюючи проведені дослідження, доцільно виділити такі *основні складові* інноваційного розвитку підприємства, що можуть бути самостійними об'єктами управління та аналізу:

1) *інноваційна діяльність підприємства* (що охоплює в собі інновації та інноваційні процеси, інноваційні проекти, результати інноваційних проектів та інноваційної діяльності, що можуть бути керовані та підлягають обліку та аналізу); результати інноваційної діяльності можуть проявлятися в показниках інноваційної активності, інноваційних витрат, ефективності інноваційних проектів, тощо;

2) *інноваційний потенціал підприємства* (що являє собою ресурсну складову інноваційного розвитку, охоплює матеріальний та інтелектуальний потенціали інноваційного розвитку, а також здатність системи управління ефективно використовувати ці потенціали для досягнення цілей розвитку); процес формування та використання інноваційного потенціалу є окремим об'єктом управління, у межах якого здійснюється його оцінка та аналіз;

3) *якісні зміни стану підприємства*, що виступають як передумовою інноваційного розвитку (наприклад, покращення фінансового стану, реорганізація системи

управління та ринкових зв'язків та ін. для забезпечення формування інноваційного потенціалу та здійснення ефективної інноваційної діяльності), так і метою та результатом інноваційного розвитку (наприклад, розвиток підприємства на засадах здійснення інноваційної діяльності, впровадження інновацій має віддзеркалюватись у підвищенні ефективності його діяльності, укріпленні ринкових позицій, тощо).

Усі перелічені складові тісно пов'язані між собою в процесі інноваційного розвитку, але можуть виступати окремими об'єктами цільового управління в розрізі його функцій, зокрема, аналізу – оскільки мають різне призначення та наповнення.

Наведені рекомендації щодо формування аналітичного забезпечення управління інноваційним розвитком підприємства на засадах його декомпозиції можуть служити підґрунтям для подальшої розробки системи індикаторів розвитку та його інноваційності, а також відповідних аналітичних інструментів – у розрізі визначених ключових складових інноваційного розвитку підприємства. ■

ЛІТЕРАТУРА

- Найдюк В. С.** Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств / В. С. Найдюк // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 3. – С. 251 – 263.
- Проблеми управління інноваційним розвитком підприємства у транзитивній економіці : монографія / За заг. ред. д. е. н., проф. С. М. Ілляшенка. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. – 582 с.
- Кибиткин А. И.** Концептуальный подход к оценке инновационного развития предприятия / А. И. Кибиткин, М. Н. Чечурина // Вестник МГТУ. – 2011. – Том 14, № 2. – С. 427 – 434.
- Гумба Х. М.** Теоретические основы инновационного развития предприятий строительной отрасли : монография / Х. М. Гумба ; МОН РФ, ФГБОУ ВПО «Моск. гос. строит. ун-т». – М. : МГСУ, 2012. – 200 с.
- Федулова І. В.** Синергетична еволюційна модель інноваційного розвитку підприємства / І. В. Федулова // Наук. пр. Нац. ун-ту харч. технологій. – 2010. – № 36. – С. 114 – 118.
- Заглумина Н. А.** Формирование инструментария оценки уровня инновационного развития предприятия : автореф. дисс. ... канд. экон. наук: 08.00.05 / Н. А. Заглумина. – Н. Новгород, 2011. – 26 с.
- Касс М. Е.** Формирование стратегии инновационного развития предприятия на основе управления нематериальными активами : монография / М. Е. Касс. – Н. Новгород : ННГАСУ, 2011. – 159 с.
- Адаменко О. А.** Концептуальні засади інноваційного розвитку підприємств / О. А. Адаменко // Наукові праці Національного ун-ту харчових технологій. – 2010. – № 35. – С. 5 – 10.
- Мороз О. С.** Формування системи показників для оцінювання інноваційного розвитку підприємства / О. С. Мороз // Економіка Крима. – 2012. – № 3(40). – С. 263 – 266.
- Рогоза М. Є.** Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: моделі та механізми : монографія / М. Є. Рогоза, К. Ю. Вергал. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 136 с.
- Крамської Д. Ю.** Аналіз та удосконалення економічного змісту понять інновації і інноваційний розвиток / Д. Ю. Крамської, В. А. Кучинський // Вісник НТУ «ХП». Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х. : НТУ «ХП», 2013. – № 22(995). – С. 22 – 33.

12. Поляковська К. В. Інноваційний розвиток підприємств: сутність та особливості у сфері торгівлі // Економіка розвитку (Economics of Development). – 2014. – № 3 (71). – С. 93 – 99.

13. Волощук Л. О. Аналітичні інструменти управління інноваційним розвитком промислового підприємства : монографія / Л. О. Волощук, В. В. Кірсанова, С. В. Філіппова. – Одеса : ОНПУ, Центр аналітичних досліджень та експертиз, 2014. – 180 с.

14. Коюда В. О. Організаційно-методичні аспекти управління інноваційним розвитком підприємства / В. О. Коюда, А. М. Осикова // Бізнес Інформ. – 2014. – № 4. – С. 50 – 58.

REFERENCES

Adamenko, O. A. "Kontseptualni zasady innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv" [Conceptual Foundations of innovative enterprises]. *Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu kharchovykh tekhnologii*, no. 35 (2010): 5-10.

Fedulova, I. V. "Synerhetychna evoliutsiina model innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva" [Synergetic evolutionary model of innovative development company]. *Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu kharchovykh tekhnologii*, no. 36 (2010): 114-118.

Gumba, Kh. M. *Teoreticheskie osnovy innovatsionnogo razvitiia predpriiaty stroitelnoy otrasli* [Theoretical Foundations of innovative development of the construction industry]. Moscow: MGSU, 2012.

Kibitkin, A. I., and Chechurina, M. N. "Kontseptualnyy podkhod k otsenke innovatsionnogo razvitiia predpriatiia" [The conceptual approach to the assessment of the innovative development of the enterprise]. *Vestnik MGTU*, vol. 14, no. 2 (2011): 427-434.

Kass, M. E. *Formirovanie strategii innovatsionnogo razvitiia predpriatiia na osnove upravleniia nematerialnymi aktivami* [Formation of strategy of innovative development of the enterprise on the basis of management of intangible assets]. Nizhniy Novgorod: NNGASU, 2011.

Kramskoi, D. Yu., and Kuchynskiy, V. A. "Analiz ta udoskonaleniya ekonomichnogo zmistu poniat innovatsii i innovatsiiny rozvy-

tok" [Analysis and improvement of the economic content of the concepts of innovation and innovative development]. *Visnyk NTU «KhPI». Seriya "Tekhnichniy prohres i efektyvnist vyrobnytstva"*, no. 22 (995) (2013): 22-33.

Koiuda, V. O., and Osykova, A. M. "Orhanizatsiino-metodychni aspekty upravlinnia innovatsiynym rozvytkom pidpriemstva" [Organizational and methodological aspects of innovative development company]. *Biznes Inform*, no. 4 (2014): 50-58.

Moroz, O. S. "Formuvannia systemy pokaznykiv dlia otsiniuvannia innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva" [Formation of indicators to assess innovative development company]. *Ekonomyka Kryma*, no. 3 (40) (2012): 263-266.

Naidiuk, V. S. "Sutnist ta peredumovy innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv" [The essence and preconditions of innovative enterprises]. *Marketynh i menedzhment innovatsii*, no. 3 (2013): 251-263.

Poliaskovska, K. V. "Innovatsiiny rozvytok pidpriemstv: sutnist ta osoblyvosti u sferi torhivli" [Innovative development companies: the nature and characteristics of the trade]. *Ekonomika rozvytku (Economics of Development)*, no. 3 (71) (2014): 93-99.

Problemy upravlinnia innovatsiynym rozvytkom pidpriemstva u tranzytyvni ekonomitsi [Problems of innovative development company in transitive economy]. Sumy: Universytetska knyha, 2005.

Rohoza, M. IE., and Verhal, K. Yu. *Stratehichniy innovatsiiny rozvytok pidpriemstv: modeli ta mekhanizmy* [Strategic innovation enterprise development: models and mechanisms]. Poltava: RVV PUET, 2011.

Voloshchuk, L. O., Kirsanova, V. V., and Filyppova, S. V. *Analitychni instrumenty upravlinnia innovatsiynym rozvytkom promyslovoho pidpriemstva* [Analytical tools of innovative development of industrial enterprises]. Odesa: ONPU; Tsentralnyykh doslidzhen ta ekspertyz, 2014.

Zaglumina, N. A. "Formirovanie instrumentarii otsenki urovnia innovatsionnogo razvitiia predpriatiia" [Forming tools assess the level of innovation for the company]. *Avtoref. diss. ... kand. ekon. nauk: 08.00.05*, 2011.